

în ineditul ei, cu un poem dramatic în versuri, evocator al figurii de istorie și legendă a lui Ștefan Vodă și, mai cu seamă, evocator al neclintitei țării, vitejii, cu care Ștefan și moldovenii au înfruntat și biruit, ca de atâtea ori până atunci, ca de atâtea ori de atunci înainte, năvălitorii de orice neam. „Oameni ai pământului” ne spune piesa, Ștefan și ai lui au luptat să-și apere pământul care i-a născut și-i hrănește și dragostea nesfârșită pentru acest pământ este măsura vitejiei lor. Istoria dramaturgiei istorice naționale cunoaște nenumărate încercări de evocare a personalității lui Ștefan și epocii sale, multe din ele păstrind în perspectiva necrutătoare a timpului un interes pur documentar, în vreme ce punctul de referință ferm rămâne doar *Apus de soare*. În anii din urmă, ca un firesc reflex al afirmării conștiinței de sine a poporului nostru, drama istorică națională preocupă intens pe dramaturgi și din nou Ștefan, și din nou Moldova timpului său, apar într-o lucrare dramatică de puternică rezonanță patriotică, de adâncă meditație privind destinul poporului român, de strălucită calitate literară care o detașează de alte lucrări, făcând-o să fie, ea, *Săptămîna patimilor* punctul de referință în dramaturgia contemporană. În consensul acestui edificiu *Omul pământului* e o piatră de temelie, dar o piatră de temelie zdravăn susținătoare, pentru că are valori de netăgăduit. Poemul dramatic evocă un episod din existența zbuciumată a Moldovei lui Ștefan, anume, acela al năvălirii nimicitoare a tătarilor, pe care domnul țării, înconjurat de o oaste care se confundă cu însuși poporul, îi izgonește nu fără considerabile sacrificii. Dar nu momentul încheșării în luptă interesează pe autor, nu înfruntarea singeroasă a celor două tabere îl preocupă, deși, inevitabil, se parcurge și acest moment, ci înfățișarea legăturii strînse dintre domn și popor, explicarea, dincolo de fapte, a vitejiei, a eroismului dus până la sacrificiu, a neclintitei dorințe de a apăra pământul țării de jefuitori. Ștefan însuși apare în poemul lui Vasile Zdrengea mai puțin în acțiune, mai puțin în virtejul faptelor și mai mult în pregătirea marilor fapte, căutându-și țaria în legătura nemijlocită cu oamenii pământului.

Lucrarea, îndelung elaborată, după cum mărturisește autorul, rod unic al unei vieți întregi, emoționează prin înalta simțire patriotică de care e străbătută, prin legătura directă de rudenie cu legenda populară și este scrisă într-o limbă de frumoasă coloratură arhaică, în versuri care dovedesc nu numai talent și îndeminare, ci și o bună cunoaștere a folclorului. Era firesc interesul Teatrului din Petroșani pentru acest poem dramatic în versuri, cu atât mai firesc și mai întemeiat cu cât autorul e de prin partea locului. La rezolvarea spectacolului a fost solicitat să contribuie, alături de colectivul de interpreți ai teatrului, un grup de creație (zie „grup de creație” pentru că de cîteva stagioni încoace îl regăsim, în aceeași sudată

și fructuoasă alcătuire): regia Ion Olteanu, decoruri Teodora Dinulescu, costume Maria Bortnovschi. Regizorul (care în desele lui peregrinări prin teatre își asumă cu plăcere și vocația rolul de pedagog și e cu atât mai de folos acolo unde structura diferențiată a trupelor impune acest lucru), a avut de înfruntat destule dificultăți, lucru firesc într-o piesă de factura acesteia, până la alcătuirea unei distribuții foarte numeroase, mai numeroase chiar decît trupa teatrului. A izbutit, după părerea mea să asigure spectacolului un puls accelerat, susținut, reliefind cu meticulozitate ideile și stările sufletești ale eroilor. Pentru cîteva din problemele punerii în scenă mai riscant propuse de autor a găsit soluții abile și uneori spectaculoase, suplinind lipsa de îndeminare a unor interpreți cu efecte de scenă pe care prin îndelungata experiență regizorală le stăpînește sigur. A fost, fără îndoială, ajutat de decorul Teodorei Dinulescu, măreț în simplitatea lui, sobru, bine gândit în spațiu. Desenul costumelor Mariei Bortnovschi, sigur și sugestiv, mi se pare a fi fost afectat de calitatea materialelor utilizate. Dintre numeroșii interpreți, am reținut în primul rînd pe Valer Donca, grav, emoționant în rolul bătrînului Pamfilie, pe Dumitru Drăcea în Eremia, pe Aurora Novăcescu în Păuna, după cum agreabile prezențe au fost Mihai Clita în rolul hanului Emin și Alexandru Dan în Leu. Emoționante aparițiile lui Nicolae Gheorghe în rolul Rapsozului orb. Coplesit nu atît de greutatea rolului cît de importanța personajului său, prea lent, prea cu ostentație meditativ mi-a apărut Florin Plaur, interpretul lui Ștefan Vodă.

Virgil Munteanu

Cibinium '72

CASTELUL DIN CARPAȚI

de Anda Boldur

Anda Boldur, al cărui nume e atît de legat de opera lui Cehov (pentru... oameni mari), a cărei excelentă tălmăcitoare este, a fost în egală măsură apropiat de cea a lui Jules Verne (pentru... oamenii mici — ca înălțime, mai exact copii). O prelucrare după *5 săptămîni în balon* a ținut o bună bucată de vreme, cu succes afișul teatrelor de pă-

puși, iar recent, o idee dintr-o altă operă a celebrului vizionar stă la baza piesei *Taina castelului din Carpați*.

Dar, operațiunea actului dramatic, compoziția, atmosfera, localizarea excelentă, ne poate permite să socotim recenta premieră a teatrului din Sibiu drept o piesă originală. Aceasta pentru buna știință teatrală, fina sensibilitate a autoarei, replica scenică vie, funcțională, directă.

Ne întâlnim cu povestea misterioasă a baronului Czotory, al cărui castel carpatin terorizează prin fenomenele sale misterioase pe locuitorii unui pașnic sat românesc. Ideea, întoarsă spre groază și violență, a generat un sinistru serial american: *Dracula*. Piesa Andei Boldur e abil desfășurată pe scenă, cu bune momente de „suspens”, alternate cu altele de un pitoresc colorat sau de haz autentic. Autoarea a dăruit tinerei generații un nou titlu pe care sint convins că îl voi întâlni în repertoriul mai multor teatre.

Mihai Dăniu a compus pornind de la această sursă inspirată un spectacol deosebit de agreabil, vioi, de o prospețime necontrafăcută. Mai cu seamă scenele ce se petrec la han sînt excelente. Atmosfera e bine punctată, și, în cadrul convențional împrejurărilor stricte ale decorului și scenei neprielnice mișcării și desfășurării aventuroase, misterul rezistă totuși la tensiune. Regizorul a lucrat în mod special bine, cu interpretii. Rezultatul: cîteva portrete fără cusur. Să amintesc aici hazul, siguranța scenică a lui Mircea Hîndoreanu, plastică, ponderea artistică a acestui talentat interpret care e Avram Besoiu, șarja și pofta de joc a lui Dimitrie Bitang, cele cîteva portrete semnate precis de Ion Buleandră, Marin Niță, Teodor Portărescu. Din cuplul tinerilor interpreți, alături de Valeriu Paraschiv, aș ține să remarc în mod deosebit farmecul proaspăt, grația și silueta, atît de scenică, a actriței Geraldina Basarab. Costel Rădulescu a compus cu personalitate o figură tragi-melodramatică: duhul rău al castelului, în decorurile (mai reușite în primul act — dar mult mai puțin, în al doilea) semnate de Dan Jitaniu.

Al. Popovici

P.S. Reprezentația s-a desfășurat în cadrul Cibinium-ului. În zilele ploioase sibiene (pentru că vremea nu a fost norocoasă) talentate echipe de păpușari din țară au jucat în aer liber. Și, cînd ploaia se îndura de copii, am putut urmări, în piață, scene de neuitat: întoarcerea la adevărată păpușărie simplă, savuroasă și mai ales populară.

Un „bravo” și pentru aceasta, inimoșilor organizatori sibieni.

Teatrul de Stat din Reșița

• ÎNTRE FILOLOGI și • CINE RĂSPUNDE

de D. D. Pătrășcanu

Promițînd, în acest nou sezon teatral, un repertoriu mai pretentios și nu lipsit de orgoliu (*Micii burghezi*, *Philadelphia ești a mea*, *Discipolul diavolului*, *Casa care a fugit prin ușă* ș.a.), Teatrul de Stat din Reșița și-a început stagiunea cu un spectacol coupé, în care s-au încercat o bună parte dintre membrii trupei și, în primul rînd, cei doi regizori permanenți.

Această primă vizionare, caracterizează foarte bine problemele colectivului reșițean. Se află aici actori buni, sînt clare posibilitățile de a distribui adecvat rolurile viitoarelor spectacole, se aspiră către o interpretare care să dezvolte nu numai disponibilitățile actorilor, ci, deopotrivă, gustul și cultura de teatru a publicului muncitoresc ce susține acest teatru.

În acest context trebuie privit și interesul ce a fost acordat celor două piese ale lui Dimitrie D. Pătrășcanu. Autorul — de la a cărui naștere se împlinesc în acest an 100 de ani — s-a impus deopotrivă prin nota de originalitate a scrisului său cît și prin evocarea ilustrelor modele cărora s-a străduit să le fie fidel. Scriitorul care a militat în paginile „*Vieții Românești*” pentru cauza unei literaturi angajate, omul de aleasă cultură ce s-a străduit pentru luminarea poporului, deși a fost tratat cu blîndă indiferență de istoriile literare, nu este deloc lipsit de interes pentru public și, mai ales, pentru publicul de teatru deoarece a avut darul să creeze atît în proză, cît și în dramaturgia sa, momente de efect comic în care expresia grotescă a personajelor este completată și fin înflorată și de o adiere de duioșie, de omenească inconștiență. Aflate în situații burlești, aceste personaje se avîntă cu multă tragere de inimă în mișcări cu un generos și profitabil potențial spectacular. De asemenea interesantă este tipologia pe care o scoate în lumină întreaga operă a scriitorului, eroii săi — bine decupați caracterologic — sînt înzestrați cu o bogăție de tonuri care se completează și se interferează pe parcursul întregii sale creații. Revenind la textele alese de teatrul din Reșița, rămînea doar ca o regie adecvată să releve toate datele ale „teatralului” — ale celor două piese într-un act și să dea tensiune umoristică momentelor comice. Din păcate, atît Eugen Vancea cît și Ioana Ottescu s-au mărginit să ne dăruiască o lectură cumsecade și potolită a replicilor, transpuse fără